

управном спору како је то наведено у тачки 3. образложења ове пресуде.

Подносилац захтјева оспорену одредбу Одлуке оспорава са аспекта повреде члана II.A.2. (1) ц) и к) Устава Федерације Босне и Херцеговине (право на једнакост пред законом и право на имовину).

Уставни суд Федерације је надаље утврдио, да је оспорена одредба Одлуке, а с њом и оспорена Одлука, престала да важи ступањем на снагу нове Одлуке о комуналним таксама ("Службени гласник Општине Бановићи", број 1/22). Упркос томе, а имајући у виду да се у овом уставносудском предмету ради о предоченом уставном питању од стране подносиоца захтјева, те да је оспорена одредба раније Одлуке и даље релевантна за одлучивање у конкретном управном спору, Уставни суд Федерације је морао одлучити о њеној уставности у вријеме важења раније Одлуке о комуналним таксама.

Уставни суд Федерације је, поступајући у оквирима своје уставне надлежности, било у поступцима оцјене уставности, или у поступцима по предоченим уставним питањима, рјешавао бројне предмете из ове области и утврдио став који слиједи и у овој Пресуди.

У почетку су подносиоци захтјева, одредбе којима се прописује обавеза периодичног плаћања на име истакнуте фирме најчешће оспоравали сматрајући их противним уставној гаранцији права на једнакост пред законом, што је и овдје случај, те је Суд и одлучивао у том правцу, разматрајући аргументацију странака у поступку која се на то односи.

Констатујући изразит пораст броја захтјева који се односе на оспоравање прописа о наплати комуналних такси/пристојби за истцање фирме/назива привредних субјеката, Уставни суд Федерације је примјетио да се подручје оспоравања таквих одредби знатно шири, па се оне више не оспоравају само са аспекта повреде Уставом Федерације Босне и Херцеговине гарантованог права на једнакост пред законом, већ и са аспекта повреде права на имовину таксених обавезника, уставног основа за прописивање овакве врсте давања, те саме правне и економске природе тако прописаног намета.

Одлучујући у низу ранијих предмета ове врсте, Уставни суд Федерације констатовао је да постоји велика разлика не само у критеријима на основу којих се прописују таква новчана давања, како год да су означена, него и у одређивању њихове висине. А, како ни основи за прописивање таквих периодичних плаћања, нити параметри који одређују њихову висину, нису засновани на објективизираним, или барем на федералном нивоу усаглашеним критеријима, то у овој сфери отвара пут ка правном партикуларизму. Такав правни партикуларизам, који неминовно настаје кад се под номинацијом комуналних такси/пристојби произвољно прописују годишња давања привредним субјектима је неприхватљив, јер представља неовлашћен улазак у сферу фискалне политике, за чије је провођење, као уосталом и за провођење цјелокупне економске политике, по Уставу Федерације Босне и Херцеговине, искључиво надлежна Федерација Босне и Херцеговине.

Из тога је нужно проистекла неопходна потреба, да се додатно прецизира став Суда при одлучивању у предметима ове врсте, како би се исти рјешавали на јединственом правном основу и на једнообразан начин. Слиједом тога је Уставни суд Федерације на сједници одржаној дана 12.3.2024. године након исцрпне расправе, а узимајући у обзир релевантно право, досадашњу уставносудску праксу, те стање прописа у Републици Српској и ближем окружењу, прецизирао и утврдио став, по којем прописивање годишњих такси/накнада/пристојби за истакнуту фирму, ознаку,

обилежје или натпис на пословним и другим просторијама, објектима и слично којим се означава да одређено правно и физичко лице обавља регистрованоу дјелатност или занимање, није у складу са Уставом Федерације Босне и Херцеговине.

Прије свега, истицање фирме/натписа законска је обавеза сваког субјекта који обавља привредну дјелатност у Федерацији Босне и Херцеговине, при чијем извршењу кантон, град или општина не пружају никакву услугу. На ову обавезу привредних субјеката у Федерацији Босне и Херцеговине се, непосредно или посредно, односе одредбе Закона о привредним друштвима и Закона о обрту и сродним дјелатностима у Федерацији Босне и Херцеговине.

Поред тога, Уставни суд Федерације сматра да прописивање периодичне обавезе плаћања на име истицања фирме није спојиво са финансијско-правном и економском природом таксе/пристојбе као једнократног давања за пружену услугу од одговарајућег органа власти, а прописивање обавезе плаћања на годишњем нивоу има, уз то, јасно обиљежје пореза, односно, у овом случају, парафискалног намета.

Премда постоји широко поље слободне процјене органа власти приликом прописивања комуналних накнада/такси, овако прописана обавеза периодичног плаћања не може се третирати као такса/пристојба, јер се такса плаћа једнократно и подразумијева одређену протууслугу органу власти. Уз то се, у стварности, критерији на основу којег се прописује висина тог давања може разликовати и заиста се драстично разликује међу општинама, градовима и кантонима. Таква се обавеза не да оправдати ни јавним интересом, нити је њено прописивање пропорционално циљу који би се, евентуално, њоме хтио постићи, већ се напротив и поврх свега улази у домен неоправданог уплива државе у право на имовину обавезника таквог давања.

Уставни суд Федерације истиче, да се ово утврђено становиште, не односи на таксе/накнаде/пристојбе везане за истицање рекламних порука.

Из свега наведеног, одлучено је као у изреци ове пресуде.

Ову пресуду Уставни суд Федерације донио је у саставу: Александра Мартиновић, предсједница Суда, Весна Будимир, Мирјана Чучковић, Мирко Милићевић, проф.др Един Муминовић, Бранимир Орашанин, др сц. Ката Сењак и Ајша Софтић, судије Суда.

Број У-13/24
23. јануара 2025. године
Сарајево

Предсједница
Уставног суда Федерације
Босне и Херцеговине
Александра Мартиновић, с. р.

Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine, odlučujući po predočenom ustavnom pitanju Kantonalnog suda u Tuzli u vezi sa ocjenom ustavnosti člana 9. Tarifni broj 1. Odluke o komunalnim taksama, na osnovu člana IV.C.3.10. (4) i člana IV.C.3.11. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, na sjednici Suda bez javne rasprave održanoj dana 23.1.2025. godine, donio je:

PRESUDU

Utvrđuje se da član 9. Tarifni broj 1. Odluke o komunalnim taksama ("Službeni glasnik Opštine Banovići", broj 5/15), u vrijeme važenja nije bio u skladu sa Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine.

Presudu objavit u "Službenim novinama Federacije BiH" i "Službenom glasniku Opštine Banovići".

Obrazloženje

1. Podnosilac zahtjeva i predmet zahtjeva

Kantonalni sud u Tuzli (u daljem tekstu: podnosilac zahtjeva) dana 28.3.2024. godine predočio je Ustavnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Ustavni sud Federacije), ustavno pitanje u vezi sa utvrđivanjem ustavnosti člana 9. Tarifni broj 1. Odluke o komunalnim taksama (u daljem tekstu: osporena odredba Odluke, odnosno osporena Odluka).

2. Stranke u postupku

U skladu sa članom 39. stav 2. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 6/95 i 37/03), stranke u ovom ustavnosudskom predmetu su: podnosilac zahtjeva, zatim "Williams kladionica" d.o.o. Široki Brijeg i Federalno ministarstvo finansija/Federalno ministarstvo financija, kao stranke u sudskom postupku pred podnosiocem zahtjeva, te Opštinsko vijeće Banovići, kao donosilac osporene Odluke.

3. Bitni navodi zahtjeva

Prema navodima zahtjeva, pred podnosiocem zahtjeva je u toku upravni spor broj: 03 0 U 024366 24 U, pokrenut po tužbi "Williams kladionica" d.o.o. Široki Brijeg, protiv Rješenja tuženog Federalnog ministarstva finansija/Federalnog ministarstva financija, broj: 03-15-1173/18 L.V. (OP) od 13.11.2023. godine u upravnoj stvari razreza komunalne takse za istaknutu firmu za 2018. godinu.

Prilikom odlučivanja u upravnom sporu pred podnosiocem zahtjeva pojavilo se ustavno pitanje da li je osporena odredba Odluke u saglasnosti sa članom II.A.2.(1) c) i k) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, kojom je propisano da sva lica na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine uživaju pravo na jednakost pred zakonom i pravom na imovinu.

Podnosilac u zahtjevu citira, po njemu, zakonska rješenja u Republici Hrvatskoj, sudsku praksu Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, Ustavnog suda Federacije i Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine. Navodi da su takse jedan od najčešćih oblika državnih prihoda, da u naravi predstavljaju novčani ekvivalent za usluge koje organi državne administracije ili druga javno-pravna tijela vlasti pružaju fizičkim i/ili pravnim licima, koje usluge se najčešće plaćaju u svrhu izdavanja određenih uvjerenja ili javnih isprava, pokretanja i vođenja nekog upravnog ili sudskog postupka itd. U odnosu na taksu za isticanje firme, ističe da se ista plaća zbog isticanja (postavljanja) naziva firme na zgradi, prostoriji ili nekom drugom konkretnom lokalitetu u prostoru, a opštine i gradovi u vezi njihovog postavljanja ne donose bilo kakva rješenja, niti preuzimaju bilo kakve radnje i aktivnosti. Zbog toga smatra da takva vrsta javnih davanja nema ni karakter ni svrhu takse, ili bilo koje druge vrste opravdanog davanja, nego svrhu i karakter koji su najpribližniji porezu, s tim što se ne oporezuje i ne opterećuje konkretan prihod, kao osnovica za oporezivanje, nego se opterećuje samo obavljanje neke konkretne djelatnosti. Prema njegovom mišljenju ne postoji osnovan i razuman razlog za plaćanje ove javne obaveze. Ističe da određivanje različite visine takse za različite djelatnosti predstavlja očiglednu i neopravdanu diskriminaciju obaveznika koji su pravna lica, u odnosu na obaveznike koji su fizička lica. Takva diskriminacija, navodi se dalje, nije zakonita, niti je u javnom interesu, već povrjeđuje pravo na jednakost pred zakonom. U smislu prednjeg, navodi da je tužiocu i mnogim drugim obaveznicima plaćanja predmetne takse, koji obavljaju određene djelatnosti nametnuta njena znatno veća visina u odnosu na obaveznike kojima je određeno njeno plaćanje u najnižem iznosu. Na osnovu vrste djelatnosti koju obavljaju obaveznici plaćanja predmetne takse, visina ove obaveze po osporenoj odredbi Odluke kreće se u rasponu od 150,00 KM za fizička lica unutar III zone do

1.200,00 KM za pravna lica unutar I zone. Navodi da je visina takse na istaknutu firmu po osnovu osporene odredbe Odluke za pravna lica u I zoni osam puta veća od takse za fizička lica u III zoni.

Iz navedenih razloga, podnosilac zahtjeva predlaže da Ustavni sud Federacije donese presudu kojom će utvrditi da osporena odredba Odluke nije u saglasnosti sa članom II.A.2.(1) c) i k) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine.

4. Bitni navodi odgovora na zahtjev

Ustavni sud Federacije je aktom broj: U-13/24 dana 8.4.2024. godine, a u skladu sa članom 16. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom Federacije Bosne i Hercegovine, zatražio od "Williams kladionica" d.o.o. Široki Brijeg, Federalnog ministarstva finansija/Federalnog ministarstva financija i Opštinskog vijeća Banovići, da kao stranke u postupku dostave odgovore na navode iz zahtjeva podnosioca.

4.1. Stručna služba Opštinskog vijeća Banovići je dostavila traženi odgovor (akt broj: 03-04-50/24 od 9.5.2024. godine) u kojem se navodi i elaborira pravni osnov za donošenje Odluke o komunalnim taksama od strane Opštinskog vijeća Banovići. U tom smislu poziva se na Zakon o pripadnosti javnih prihoda u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 22/06, 43/08, 22/09, 35/14, 94/15 i 17/22), Zakon o principima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 49/06 i 51/09) i Statut Opštine Banovići ("Službeni glasnik Opštine Banovići", broj 3/08). Smatraju da je osporena Odluka donesena u skladu sa navedenim zakonima, te da je pravo jedinice lokalne samouprave da u okviru svojih nadležnosti donosi propise kojima se bliže uređuju određena pitanja, pa time i pitanje taksi. Prema njihovom mišljenju donošenjem osporene Odluke, kojom je utvrđena obaveza plaćanja komunalne takse za istaknutu firmu, nije došlo do povrede prava tužioca na jednakost pred zakonom, niti na povredu prava na imovinu. U tom smislu pozivaju se na presudu Ustavnog suda Bosne i Hercegovine broj: AP-2657/22 od 23.3.2023. godine.

Na kraju odgovora na zahtjev ističu da je donošenjem Odluke o komunalnim taksama ("Službeni glasnik Opštine Banovići", broj 1/22) prestala da važi Odluka o komunalnim taksama broj: 10/01-02-123/15 od 30.4.2015. godine ("Službeni glasnik Opštine Banovići", broj 5/15).

4.2. U odgovoru na zahtjev podnosioca koje je dostavilo Federalno ministarstvo finansija/Federalno ministarstvo financija se navodi da imajući u vidu kriterije koji su korišteni za utvrđivanje komunalne takse za istaknutu firmu, mišljenja su da stav ovog ministarstva po tom pitanju, a imajući u vidu njihove nadležnosti, ne bi bio relevantan i od značaja za donošenje odluke u ovom predmetu. Međutim, ističu da posmatrano sa aspekta ustavnih nadležnosti Federacije Bosne i Hercegovine u smislu da je donošenje propisa o finansijama i finansijskim institucijama Federacije i fiskalna politika Federacije njena isključiva nadležnost, a u vezi sa članom 13. stav 1. tačka c) i stav 4. Zakona o pripadnosti javnih prihoda u Federaciji Bosne i Hercegovine, mišljenja su da prilikom zauzimanja konačnog stava povodom pitanja ustavnosti naplate komunalnih taksi treba uzeti u obzir i razmotriti sam karakter ovog javnog prihoda, jer taksa po svojoj prirodi zapravo predstavlja novčanu naknadu za izvršenu uslugu od strane organa uprave. U konkretnom slučaju, a kada je u pitanju karakter komunalnih taksi na istaknutu firmu, očigledno je da iste nisu predviđene u svrhu ostvarivanja bilo kakve usluge kod nadležnog organa, već predstavljaju zaostatak prethodnog državnog uređenja i tadašnjeg sistema društvene svojine, u kojem slučaju su iste predstavljale naknadu za korištenje javnog prostora. Nadalje, na osnovu svojih ustavnih nadležnosti kantonalne skupštine su donijele svoje zakone o komunalnim djelatnostima,

te su istim uredile način obavljanja i finansiranja komunalne privrede kao i ostala pitanja u pogledu svrshodnog obavljanja komunalnih djelatnosti. Pod pojmom komunalne privrede u smislu tih zakona se podrazumijeva obavljanje komunalnih djelatnosti, a naročito pružanje komunalnih usluga od interesa za fizička i pravna lica, finansiranje građenja i održavanje objekata i uređaja komunalne infrastrukture, a za koje usluge se predviđa plaćanje određenih komunalnih naknada. Pored tih propisa, nadležni kantonalni, gradski i opštinski organi paralelno donose i druge propise kojima se dodatno propisuju različite takse i naknade, uključujući i komunalnu taksu na istaknutu firmu. Slijedom navedenog osnovano se postavlja pitanje da li se predmetnim postupanjem, u smislu dvostrukog regulisanja komunalnih naknada na različitim nivoima vlasti, čini povreda člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda i člana II/3. k) Ustava Bosne i Hercegovine, odnosno povreda prava na imovinu obaveznika plaćanja komunalnih taksi na istaknutu firmu, pri čemu njihov karakter, osim što je evidentno da nema karakteristike takse u svojoj naravi, nije uopšte određen propisima kojima se utvrđuje njihova naplata, niti je istim propisima utvrđena njihova namjena, pa obaveznik plaćanja faktički nije upoznat sa razlogom njegovog terećenja, odnosno razlozima miješanja u njegovu imovinu i koji je javni interes takvog postupanja.

4.3. "Williams kladionica" d.o.o. Široki Brijeg nije dostavila traženi odgovor na zahtjev.

5. Relevantno pravo

A. Ustav Federacije Bosne i Hercegovine

Član III.1. b) i c)

U isključivoj su nadležnosti Federacije:

- utvrđivanje ekonomske politike, uključujući planiranje i obnovu, te politiku korištenja zemljišta na federalnom nivou,
- donošenje propisa o finansijama i finansijskim institucijama Federacije i fiskalna politika Federacije,

Član IV.C.3.10. (4)

Ustavni sud odlučuje i o ustavnim pitanjima koja mu predoči Vrhovni sud ili neki kantonalni sud a koja se pojave u toku postupka pred tim sudom.

Član IV.C.3.11.

Kad Vrhovni sud, ili kantonalni sud, u toku postupka koji se vodi pred sudom, smatraju da odgovarajući zakon nije u skladu sa ovim ustavom, obustavit će postupak i predočiti predmet Ustavnom sudu u skladu sa članom IV.C.10. (3).

Član VI.4. b) i c)

Opštinsko vijeće:

b) usvaja opštinski budžet i donosi propise o oporezivanju i na druge načine osigurava potrebno finansiranje koje nisu osigurali kantonalna ili federalna vlast; i

- donosi druge propise u izvršavanju opštinskih nadležnosti;

B. Zakon o pripadnosti javnih prihoda u Federaciji Bosne i Hercegovine

("Službene novine Federacije BiH", br. 22/06, 43/08, 22/09, 35/14, 94/15 i 17/22)

Član 13. stav 1. tačka c) i stav 4.

Učešće jedinica lokalne samouprave u ostalim javnim prihodima

Pored udjela u raspodjeli prihoda iz člana 6. ovog Zakona, jedinicama lokalne samouprave pripadaju i drugi javni prihodi kako slijedi:

- aknade i takse u skladu sa propisima jedinica lokalne samouprave;

Opštinska vijeća donose propise kojima se utvrđuje visina naknada po osnovu korištenja i uređenja zemljišta, kao i visina drugih naknada, novčanih kazni i taksi u njihovoj nadležnosti.

C. Zakon o principima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine

("Službene novine Federacije BiH", br. 49/06 i 51/09)

Član 8. stav 3. alineja 20.

U vlastite nadležnosti jedinice lokalne samouprave posebno spadaju:

- donošenje propisa o porezima, naknadama, doprinosima i taksama iz nadležnosti jedinice lokalne samouprave;

Član 13. stav 1. i stav 2. alineja 4.

Organ odlučivanja jedinice lokalne samouprave je opštinsko vijeće u opštini, a gradsko vijeće u gradu (u daljem tekstu: vijeće).

Vijeće u okviru svojih nadležnosti:

- donosi propise o porezima, taksama, naknadama i doprinosima jedinice lokalne samouprave u skladu sa zakonom;

Član 36.

U zakonom propisanim okvirima, jedinice lokalne samouprave donose propise o naknadama i taksama, kao i provedbene propise o oporezivanju.

Član 37. stav 1. tačka a) alineje 1. i 2.

Jedinicama lokalne samouprave pripadaju prihodi:

a) vlastiti prihodi:

- porezi za koje jedinice lokalne samouprave samostalno određuju stopu u skladu sa zakonom,
- lokalne takse i naknade čije iznose utvrđuje vijeće u skladu sa zakonom,

D. Zakon o privrednim društvima

("Službene novine Federacije BiH", br. 81/15 i 75/21)

Član 11.

(Pojam)

(1) Firma je ime pod kojim društvo posluje.

(2) Firma se obavezno ističe na poslovnim prostorijama društva.

E. Zakon o obrtu i srodnim djelatnostima u Federaciji Bosne i Hercegovine

("Službene novine Federacije BiH", broj 75/21)

Član 13. st. (1), (2) i (4)

(Firma obrta)

(1) Firma je ime pod kojim obrt posluje.

(2) Firma sadrži naziv obrta, ime i prezime obrtnika i sjedište obrta, a može sadržavati i posebne oznake.

(4) Na firmu obrta primjenjuju se odredbe propisa vezanih za firmu privrednih društava, ako ovim zakonom nije drugačije propisano.

F. Odluka o komunalnim taksama

("Službeni glasnik Opštine Banovići", broj 5/15)

Član 1.

Ovom Odlukom propisuju se komunalne takse (u daljem tekstu: takse), utvrđuju obaveznici plaćanja takse, visina takse, način i rokovi plaćanja i nadzor nad provođenjem ove Odluke.

Član 2. stav 1. tačka 1.

Takse se plaćaju za:

- Svaku istaknutu firmu, poslovnu jedinicu, oznaku, obilježje ili natpis na poslovnim i drugim prostorijama kojima se označava da određeno pravno ili fizičko lice obavlja djelatnost ili zanimanje.

Član 9. Osporena odredba

Tarifa komunalnih taksi koja je sastavni dio Odluke o komunalnim taksama je sljedeća:

Tarifni broj 1. Osporena odredba

Taksa iz člana 2. tačka 1. Ove Odluke plaća se za sjedište poslovnog subjekta, za svaku poslovnicu i poslovno ili uplatno mjesto, u sljedećim godišnjim iznosima:

1. Svi obaveznici registrovani kao pravna lica:
 - 1.200,00 KM kada imaju istaknutu firmu ili naziv unutar područja koje obuhvata I Zona,
 - 800,00 KM kada imaju istaknutu firmu ili naziv unutar područja koje obuhvata II Zona,
 - 600,00 KM kada imaju istaknutu firmu ili naziv unutar područja koje obuhvata III Zona,

Sva fizička lica registrovana za obavljanje djelatnosti:

- 600,00 KM kada imaju istaknutu firmu ili naziv unutar područja koje obuhvata I Zona,
- 300,00 KM kada imaju istaknutu firmu ili naziv unutar područja koje obuhvata II Zona,
- 150,00 KM kada imaju istaknutu firmu ili naziv unutar područja koje obuhvata III Zona,

G. Odluka o komunalnim taksama

("Službeni glasnik Opštine Banovići", broj 1/22)

Član 22.

Danom stupanja na snagu ove Odluke prestaje da važi Odluka o komunalnim taksama broj: 10/01-02-123/15 od 30.04.2015. godine ("Službeni glasnik Opštine Banovići", broj 5/15).

Član 24.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i primjenjuje se od 2022. godine.

7. Sudska praksa Ustavnog suda Federacije

Presude br.: U-16/23 od 12.3.2024. godine ("Službene novine Federacije BiH", broj 31/24), U-31/23 od 12.3.2024. godine ("Službene novine Federacije BiH", broj 30/24) i U-3/24 od 16.4.2024. godine ("Službene novine Federacije BiH", broj 39/24).

8. Činjenično stanje i stav Ustavnog suda Federacije

Nakon razmatranja zahtjeva, dostavljenih odgovora na zahtjev i cjelokupne dokumentacije u spisu ovog predmeta, u svjetlu relevantnog prava i uzimajući u obzir ustavnosudsku praksu ovog suda, utvrđeno je kako slijedi.

U smislu člana IV.C.3.10.(4) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, podnosilac zahtjeva je ovlašten za predočavanje ustavnog pitanja Ustavnom sudu Federacije.

Analizom izloženih činjenica i dokaza sadržanih u spisu ovog ustavnosudskog predmeta utvrđeno je da se postavljeno ustavno pitanje pojavilo kao prethodno pitanje u upravnom sporu kako je to navedeno u tački 3. obrazloženja ove presude.

Podnosilac zahtjeva osporenu odredbu Odluke osporava sa aspekta povrede člana II.A.2. (1) c) i k) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine (pravo na jednakost pred zakonom i pravo na imovinu).

Ustavni sud Federacije je nadalje utvrdio, da je osporena odredba Odluke, a s njom i osporena Odluka, prestala da važi stupanjem na snagu nove Odluke o komunalnim taksama ("Službeni glasnik Opštine Banovići", broj: 1/22). Uprkos tome, a imajući u vidu da se u ovom ustavnosudskom predmetu radi o predočenom ustavnom pitanju od strane podnosioca zahtjeva, te da je osporena odredba ranije Odluke i dalje relevantna za odlučivanje u konkretnom upravnom sporu, Ustavni sud Federacije je morao odlučiti o njenoj ustavnosti u vrijeme važenja ranije Odluke o komunalnim taksama.

Ustavni sud Federacije je, postupajući u okvirima svoje ustavne nadležnosti, bilo u postupcima ocjene ustavnosti, ili u postupcima po predočenim ustavnim pitanjima, rješavao brojne predmete iz ove oblasti i utvrdio stav koji slijedi i u ovoj Presudi.

U početku su podnosioci zahtjeva, odredbe kojima se propisuje obaveza periodičnog plaćanja na ime istaknute firme najčešće osporavali smatrajući ih protivnim ustavnoj garanciji prava na jednakost pred zakonom, što je i ovdje slučaj, te je Sud i odlučivao u tom pravcu, razmatrajući argumentaciju stranaka u postupku koja se na to odnosi.

Konstatujući izrazit porast broja zahtjeva koji se odnose na osporavanje propisa o naplati komunalnih taksi/pristojbi za isticanje firme/naziva privrednih subjekata, Ustavni sud Federacije primijetio je da se područje osporavanja takvih odredbi znatno širi, pa se one više ne osporavaju samo sa aspekta povrede Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine garantovanog prava na jednakost pred zakonom, već i sa aspekta povrede prava na imovinu taksenih obaveznika, ustavnog osnova za propisivanje ovakve vrste davanja, te same pravne i ekonomske prirode tako propisanog nameta.

Odlučujući u nizu ranijih predmeta ove vrste, Ustavni sud Federacije konstatovao je da postoji velika razlika ne samo u kriterijima na osnovu kojih se propisuju takva novčana davanja, kako god da su označena, nego i u određivanju njihove visine. A, kako ni osnovi za propisivanje takvih periodičnih plaćanja, niti parametri koji određuju njihovu visinu, nisu zasnovani na objektiviziranim, ili barem na federalnom nivou usaglašenim kriterijima, to u ovoj sferi otvara put ka pravnom partikularizmu. Takav pravni partikularizam, koji neminovno nastaje kad se pod nominacijom komunalnih taksi/pristojbi proizvoljno propisuju godišnja davanja privrednim subjektima je neprihvatljiv, jer predstavlja neovlašten ulazak u sferu fiskalne politike, za čije je provođenje, kao uostalom i za provođenje cjelokupne ekonomske politike, po Ustavu Federacije Bosne i Hercegovine, isključivo nadležna Hercegovina.

Iz toga je nužno proistekla neophodna potreba, da se dodatno precizira stav Suda pri odlučivanju u predmetima ove vrste, kako bi se isti rješavali na jedinstvenom pravnom osnovu i na jednoobrazan način. Slijedom toga je Ustavni sud Federacije na sjednici održanoj dana 12.3.2024. godine nakon iscrpne rasprave, a uzimajući u obzir relevantno pravo, dosadašnju ustavnosudsku praksu, te stanje propisa u Republici Srpskoj i bližem okruženju, precizirao i utvrdio stav, po kojem propisivanje godišnjih taksi/naknada/pristojbi za istaknutu firmu, oznaku, obilježje ili natpis na poslovnim i drugim prostorijama, objektima i slično kojim se označava da određeno pravno i fizičko lice obavlja registrovanu djelatnost ili zanimanje, nije u skladu sa Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine.

Prije svega, isticanje firme/natpisa zakonska je obaveza svakog subjekta koji obavlja privrednu djelatnost u Federaciji Bosne i Hercegovine, pri čijem izvršenju kanton, grad ili opština ne pružaju nikakvu uslugu. Na ovu obavezu privrednih subjekata u Federaciji Bosne i Hercegovine se, neposredno ili posredno, odnose odredbe Zakona o privrednim društvima i Zakona o obrtu i srodnim djelatnostima u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Pored toga, Ustavni sud Federacije smatra da propisivanje periodične obaveze plaćanja na ime isticanja firme nije spojivo sa finansijsko-pravnom i ekonomskom prirodom takse/pristojbe kao jednokratnog davanja za pruženu uslugu od odgovarajućeg organa vlasti, a propisivanje obaveze plaćanja na godišnjem nivou ima, uz to, jasno obilježje poreza, odnosno, u ovom slučaju, para-fiskalnog nameta.

Premda postoji široko polje slobodne procjene organa vlasti prilikom propisivanja komunalnih naknada/taksi, ovako propisana obaveza periodičnog plaćanja ne može se tretirati kao taksa/pristojba, jer se taksa plaća jednokratno i podrazumijeva određenu protuuslugu organu vlasti. Uz to se, u stvarnosti, kriteriji na osnovu kojeg se propisuje visina tog davanja može razlikovati i zaista se drastično razlikuje među opštinama, gradovima i kantonima. Takva se obaveza ne da opravdati ni javnim interesom, niti je njeno propisivanje proporcionalno cilju koji bi se, eventualno, njome htio

postići, već se naprotiv i povrh svega ulazi u domen neopravdanog upliva države u pravo na imovinu obaveznika takvog davanja.

Ustavni sud Federacije ističe, da se ovo utvrđeno stanovište, ne odnosi na takse/naknade/pristojbe vezane za isticanje reklamnih poruka.

Iz svega navedenog, odlučeno je kao u izreci ove presude.

Ovu presudu Ustavni sud Federacije donio je u sastavu: Aleksandra Martinović, predsjednica Suda, Vesna Budimir, Mirjana Čučković, Mirko Milićević, prof.dr. Edin Muminović, Branimir Orašanić, dr.sc. Kata Senjak i Ajša Softić, sudije Suda.

Predsjednica

Broj U-13/24
23. januara 2025. godine
Sarajevo

Ustavnog suda Federacije
Bosne i Hercegovine
Aleksandra Martinović, s. r.

**SAMOSTALNI SINDIKAT ŽELJEZNIČKIH
RADNIKA U BOSNI I HERCEGOVINI,
SAMOSTALNI SINDIKAT IZVRŠNOG
OSOBLJA PODRUČJA INFRASTRUKTURE I
VLADA FEDERACIJE
BOSNE I HERCEGOVINE**

204

Na osnovu člana 137. i 138a. stav 2. Zakona o radu ("Službene novine Federacije BiH", broj 26/16, 89/18, 44/22 i 39/24), Samostalni sindikat željezničkih radnika u Bosni i Hercegovini i Samostalni sindikat izvršnog osoblja područja infrastrukture (u daljem tekstu: reprezentativni sindikati) i Vlada Federacije Bosne i Hercegovine zaključuju

**KOLEKTIVNI UGOVOR
ŽELJEZNIČARA ZA TERITORIJU FEDERACIJE
BOSNE I HERCEGOVINE**

I. OPĆE ODREDBE

Član 1.

- (1) Kolektivni ugovor željezničara za teritoriju Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Kolektivni ugovor) zaključuje se između reprezentativnih sindikata u JP ŽFBiH d.o.o. Sarajevo i Vlade Federacije Bosne i Hercegovine.
- (2) Kolektivnim ugovorom željezničara za teritoriju Federacije Bosne i Hercegovine uređuju se međusobna prava, obaveze i odgovornosti Poslodavca i radnika koja proističu iz rada i po osnovu rada, međusobni odnosi ugovornih strana, postupak izmjena i dopuna ovog Kolektivnog ugovora i druga pitanja od značaja za radnike i Poslodavca.
- (3) Pod pojmom Poslodavac u smislu ovog Kolektivnog ugovora smatra se Javno preduzeće Željeznice Federacije Bosne i Hercegovine, društvo sa ograničenom odgovornošću Sarajevo (u daljem tekstu: Poslodavac), u skladu sa Zakonom o radu i drugim važećim zakonskim propisima.
- (4) Pod pojmom radnik u smislu ovog Kolektivnog ugovora smatra se fizičko lice koje je zaposleno na osnovu ugovora o radu kod Poslodavca.

Član 2.

- (1) Odredbe ovog Kolektivnog ugovora primjenjuju se neposredno, osim ako za primjenu pojedinih odredbi nije potrebna odgovarajuća razrada u pravilnicima Poslodavca.
- (2) Za pojedine pravilnike Poslodavca iz stava (1) ovog člana obaviće se obavezujuće konsultacije sa sindikatima koji djeluju u JP ŽFBiH d.o.o. Sarajevo.
- (3) Pravilnici Poslodavca koji se odnose na prava i obaveze iz stava (1) ovog člana uskladiće se sa ovim Kolektivnim ugovorom.
- (4) Ako bi pravilnicima neko pravo radnika bilo utvrđeno u manjem opsegu od prava koja proizilaze iz ovog Kolektivnog ugovora, primjenjuju se odredbe ovog Kolektivnog ugovora.

Član 3.

Odredbe ovog Kolektivnog ugovora odnose se na sve radnike kod Poslodavca.

Član 4.

Potpisnici ovog Kolektivnog ugovora su obavezni zalagati se za pravilno provođenje i poštivanje odredaba ovog Kolektivnog ugovora i otklanjati sve prepreke koje onemogućavaju njegovo dosljedno izvršavanje u praksi.

Član 5.

Ovaj Kolektivni ugovor zaključuje se na period od 12 (dvanaest) mjeseci, počevši od 01.01.2025. godine.

Član 6.

Ovaj Kolektivni ugovor sastoji se od sljedećih dijelova i to:

I. Opće odredbe

II. Radno-pravni dio:

1. Zaključivanje Ugovora o radu,
2. Solidarnost,
3. Raspoređivanje radnika,
4. Radno vrijeme,
5. Odmori i odsustva,
6. Obrazovanje, osposobljavanje i usavršavanje za rad,
7. Materijalna odgovornost,
8. Odnosi sa sindikatom,
9. Štrajk,
10. Prestanak ugovora o radu,
11. Zaštita prava radnika iz radnog odnosa,
12. Vijeće zaposlenika,
13. Pravilnik o radu,

III. Plaće, naknade plaća, dodaci i druge naknade,

IV. Radni uslovi i zaštita na radu,

V. Prava i obaveze ugovornih strana i način rješavanja sporova i

VI. Prelazne i završne odredbe.

Član 7.

Zaštita dostojanstva radnika vršit će se u skladu sa Zakonom o radu.

II. RADNO-PRAVNI DIO

1. Zaključivanje Ugovora o radu

Član 8.

- (1) Ugovor o radu između Poslodavca i radnika se zaključuje u pisanoj formi, u skladu sa Zakonom o radu.
- (2) Radni odnos se zasniva danom zaključivanja ugovora o radu i danom stupanja na rad radnika.
- (3) Ugovor o radu između Poslodavca i radnika zaključuje se na neodređeno ili određeno vrijeme.
- (4) Prije sklapanja ugovora o radu sa novim radnikom mora se utvrditi njegovo zdravstveno stanje upućivanjem na ljekarski pregled u odgovarajuću zdravstvenu ustanovu, čije troškove snosi aplikant. Troškovi ljekarskog pregleda radnika koji imaju potpisane ugovore o radu, a isti su u cilju periodične kontrole zdravstvenog stanja radnika snosi Poslodavac.

2. Solidarnost

Član 9.

Zaključenje ugovora o radu sa novim radnikom na radnim mjestima izvršne službe i u radionicama moguće je tek nakon neuspjelog pokušaja unutrašnje preraspodjele odgovarajućeg radnika koji je već zaposlen kod Poslodavca na drugom radnom mjestu u okviru područja u kojem radnik trenutno obavlja poslove i radne zadatke, u skladu sa dogovorom Poslodavca i reprezentativnih sindikata uzimajući u obzir mjesto rada i mjesto stanovanja radnika.